

ΣΧΕΔΙΟ.Ε81

21.10.1931: Η ΚΥΠΡΟΣ ΕΞΕΓΕΙΡΕΤΑΙ ΕΝΩ ΠΑΡΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ.- Ο ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΥΚΚΩΤΗΣ ΥΨΩΝΕΙ ΣΕ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ, ΟΠΩΣ Ο ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΝΩ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΚΑΙ ΛΑΟΣ ΟΡΚΙΖΟΝΤΑΙ Σ' ΑΥΤΗΝ

Στις **21** Οκτωβρίου **1931** ο Κυπριακός λαός εξηγέρθη εναντίον της βρετανικής καταπίεσης και πήρε την τύχη του στα χέρια του.

Για αρκετούς μήνες επικρατούσε στη νήσο η χειρότερη αναταραχή που είχε ξεσπάσει ποτέ στο νησί από την άφιξη των άγγλων στην Κύπρο το **1878**.

Ο Κυπριακός λαός οργάνωσε μαχητικές διαδηλώσεις και βρέθηκε αντιμέτωπος με τον κυρίαρχο, έκαψε το Κυβερνείο και πλήρωσε την εξέγερση του με αίμα.

Πολλοί ρίφθηκαν στα μπουντρούμια και άλλοι εξορίστηκαν Αγγλία και από εκεί κατέληξαν στην Ελλάδα και Ρωσία, ενώ όσοι έμειναν στην Κύπρο έζησαν μέσα στην πιο στυγνή δικτατορία που επιβλήθηκε στον τόπο.

Επικεφαλής αυτής της εξέγερσης βρέθηκαν οι βουλευτές που εκόντες- άκοντες ηγήθηκαν του αγώνα του Κυπριακού λαού.

Η απάντηση του Κυβερνήτη Σερ Ρόναλντ Στορρς ήταν το κλείσιμο του Νομοθετικού Συμβουλίου και η λήψη δρακόντειων και δικτατορικών μέτρων.

Στις **20** και **21** Οκτωβρίου **1931** ολόκληρη η Κύπρος έμοιαζε με ένα ηφαίστειο που ήταν έτοιμο να εκραγεί.

Οι Κύπριοι στην παραζάλη τους από το ξεσκήωμα στο οποίο καλούσε το λαό ο Μητροπολίτης Νικόδημος Μυλωνάς που παριτήθηκε από το Νομοθετικό Συμβούλιο, για Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, δεν υπολόγιζαν πια ούτε τα καταπιεστικά μέτρα του Κυβερνήτη ούτε

την αστυνομία.

Ο Ραγιάς σήκωνε το κεφάλι ψηλά έτοιμος να κοιτάξει κατάματα τον κυρίαρχο και να τον πολεμήσει, αν χρειαζόταν, με τα πρωτόγνωρα μέσα που είχε στη διάθεση του -πέτρες και ξύλα.

Τα νέα από τη μεγαλειώδη συγκέντρωση που είχε επιφυλάξει η Λεμεσός στον Κιτίου Νικόδημο Μυλωνά δεν καθυστέρησαν καθόλου να φθάσουν στη Λευκωσία. Τα έστειλε ο επίσης παραιτηθείς βουλευτής Ν. Κλ. Λανίτης με ένα τηλεγράφημά του στον Αχιλλέα Αιμιλιανίδη, ανταποκριτή της Αθηναϊκής εφημερίδας "Ελευθέρον Βήμα".

Ο Αιμιλιανίδης, μέλος της Εθνικής Οργάνωσης ήταν ανταποκριτής της εφημερίδας και ο Λανίτης είχε συμφωνήσει με αυτόν να του στέλλει τηλεγραφικώς στη Λευκωσία ειδήσεις τις οποίες διαβίβαζε στην Αθήνα.

Ανέφερε ο Λανίτης στο τηλεγράφημά του:

"Πρωτοφανές, υπερμέγεθες συλλαλητήριο της πόλεως και των περιχώρων. Ο Μητροπολίτης Κιτίου ωμίλησε προς το πλήθος στο στάδιο. Ο δήμαρχος προσεφώνησε τον Επίσκοπον, επηκολούθησε πρωτοφανής διαδήλωση υπό την ηγεσίαν του Μητροπολίτου Κιτίου, του δημάρχου και ημών ακολουθουμένων υπό πολλών χιλιάδων κόσμου εκ της πόλεως και των χωρίων, μαθητών και εθελοντών. Το πλήθος συνηθροίσθη κάτωθεν της λέσχης όπου ωμίλησαν οι Μητροπολίτης Κιτίου, Λανίτης και Ρωσίδης. Ουδέποτε πρότερον υπήρξε τοιαύτη περισσότερον πανηγυρική έγκριση υπό της πόλεως και επαρχίας"

(Μεταγλώττιση)

" Πρωτοφανές, τεράστιο, συλλαλητήριο της πόλης και των περιχώρων. Ο Μητροπολίτης Κιτίου μίλησε προς το πλήθος που κατέκλυσε το στάδιο. Ο δήμαρχος προσφώνησε τον Επίσκοπο, επακολούθησε πρωτοφανής διαδήλωση υπό την ηγεσία του Μητροπολίτη Κιτίου, του δημάρχου και εμάς που μας ακολουθούσαν πολλές

χιλιάδες κόσμου από την πόλη και τα χωριά, μαθητές και εθελοντές. Το πλήθος συναθροίστηκε κάτω από τη Λέσχη όπου μίλησαν οι Μητροπολίτης Κιτίου, Λανίτης και Ρωσσίδης. Ουδέποτε προηγουμένως υπήρξε περισσότερη από μια τέτοια πανηγυρική έγκριση από την πόλη και επαρχία".

Ο Αιμιλιανίδης ανάρτησε το τηλεγράφημα στην Εμπορική Λέσχη της Λευκωσίας όπου ο κόσμος έτρεχε να το διαβάσει.

Μια τέτοια συγκέντρωση ήταν πρωτοφανής στα χρονικά της Κύπρου και οι πύρινοι λόγοι του Νικόδημου Μυλωνά πρόσθεταν λάδι στη φωτιά του λαϊκού ηφαιστείου που σιγόβραζε και ήταν έτοιμο να εκραγεί.

Αυτό δεν άργησε να συμβεί. Στις **21** Οκτωβρίου, κάποιοι θερμόαιμοι άρχισαν να κτυπούν τις καμπάνες της εκκλησίας της Παναγίας Φανερωμένης, ενώ άλλοι νέοι απαντούσαν στις απορίες του κοινού ότι θα γινόταν συγκέντρωση στην Εμπορική Λέσχη που βρισκόταν κοντά στην εκκλησία.

Σε λίγο ο κόσμος άρχισε να συγκεντρώνεται στο χώρο έξω από τη Λέσχη. Ο αριθμός τους σιγά, σιγά, άρχισε να αυξάνεται και έγιναν χιλιάδες.

Ο κόσμος συνωθέιτο μπροστά στην Εμπορική Λέσχη και κατέλαβε όλο το χώρο. Υστερα όλοι ομαδικά άρχισαν να φωνάζουν "Λόγο, Λόγο" καλώντας τους πολιτικούς να τους μιλήσουν και να τους καθοδηγήσουν για τις επόμενες ενέργειες.

Ενας από τους πρώτους που μίλησε ήταν ο Δικηγόρος Στέλιος Κλυτίδης, και πρώην υποψήφιος βουλευτής Μόρφου, ως ανθυποψήφιος του Γεωργίου Χατζηπαύλου.

Ο Κλυτίδης κάλεσε το λαό σε ενότητα και να εξασκήσει την πίεση του στους βουλευτές για να παραιτηθούν.

Είπε ο Κλυτίδης:

"Όταν τον π. Ιούνιον ήμουν ανθυποψήφιος του κ. Γ. Χατζηπαύλου εις τας βουλευτικές εκλογάς δεν

εφантаζόμεουν ότι η πολιτική μου διά ριζοσπαστικήν δράσιν θα ανεγνωρίζετο τόσο γρήγορα, ως η πλέον συμφέρουσα εις τον τόπον και ικανή να οδηγήση τους βουλευτάς εις παραίτησιν. Αυτό είναι ευχάριστον δι' εμέ να το αντιλαμβάνωμαι. Ο λαός έχει καθήκον να ομονοήση και να οδηγήση τους βουλευτάς εις παραίτησιν από το άχρηστον αξίωμα. Πρέπει να περιβάλωμεν τους ηγέτας με εμπιστοσύνην και να αρχιση δράσις από τώρα".

(Μεταγλώττιση)

"Όταν τον περασμένο Ιούνη ήμουν ανθυποψήφιος του κ. Γ. Χατζηπαύλου στις βουλευτικές εκλογές, δεν φανταζόμεουν ότι η πολιτική μου για ριζοσπαστική δράση θα αναγνωριζόταν τόσο γρήγορα ως η πλέον συμφέρουσα στον τόπο και ικανή να οδηγήσει τους βουλευτές σε παραίτηση. Αυτό είναι ευχάριστο για μένα να το αντιλαμβάνομαι. Ο λαός έχει καθήκο να ομονοήσει και να οδηγήσει τους βουλευτές σε παραίτηση από το άχρηστο αξίωμα. Πρέπει να περιβάλουμε τους ηγέτες με εμπιστοσύνη και να αρχίσει δράση από τώρα".

Στη συνέχεια μίλησαν με το ίδιο πνεύμα και ο δικηγόρος Μιχαλάκης Α. Μιχαηλίδης που ζήτησε από το λαό να συνεργασθεί στις σοβαρές περιστάσεις που αντιμετώπιζε η Κύπρος.

Από το βάθος πρόβαλε σε λίγο ο βουλευτής Γ. Χατζηπαύλος και ο κόσμος άρχισε τα χειροκροτήματα και τις επευφημίες.

Μόλις ανέβηκε στο βήμα ο Χατζηπαύλος έσπευσε να επιτεθεί εναντίον του Κιτίου και να χρησιμοποιεί βαριές φράσεις για να καταδικάσει την απόφαση του να παραιτηθεί.

Τον αποκάλεσε αρχολίπαρο, αρχομανή και δοξομανή, αλλά όταν είδε ότι αυτά δεν περνούσαν και ότι ο λαός εκείνη τη στιγμή δεν ήθελε να ακούσει τα μικροπολιτικά τους, άλλαξε χαβά πιάνοντας το σφιγμό του κόσμου και ανέφερε ότι είναι έτοιμος να

θυσιασθεί για τα συμφέροντα του λαού, τονίζοντας μάλιστα ότι οι βουλευτές ήταν ενωμένοι.

Εγγραψε ο Κ. Α. Κωνσταντινίδης στο αφήγημά του το 1947 για τη στιγμή αυτή στο "Νέο Κυπριακό Φύλακα:

"Ο κ. Χατζηπαύλου επελήφθη της ευκαιρίας, διά να επικρίνη την πολιτική του Αγίου Κιτίου διά το απροσδόκητον Διαγγελμά του της Κυριακής, το οποίον σημειωτέον, δεν είχε δη την ημέραν της κυκλοφορήσεως του, διότι έλειπε εις το κυνήγι, προφανώς διότι δεν επρόβλεπε καμμίαν σοβαράν εξέλιξιν της καταστάσεως μετά την σύσκεψιν του Σαββάτου εις την Αρχιεπισκοπήν μεταξύ των βουλευτών. Και άρχισε με "προοίμιον εξ εφόδου" να επικρίνη με πολλήν πράγματι αυστηρότητα τον Μητροπολίτην.

Ενας αρχολίπαρος, ένας αρχομανής και δοξομανής Δεσπότης απεσπάσθη από το σώμα των βουλευτών διά να κάμη δικήν του πολιτικήν και να εκδώση μάλιστα και μίαν προκήρυξιν, που απλώς δείχνει τον άνθρωπον...".

Πριν όμως ο ομιλητής προχωρήση περισσότερο εις την δριμυτάτην επίκρισιν του εναντίον του Αγίου Κιτίου πολλοί από το πλήθος εφώναξαν δυνατά: "Όχι κομματικά. Τώρα πρέπει νάμαστε όλοι ενωμένοι αδελφικά στον αγώνα μας".

Την έννοιαν, την βαρειάν σημασίαν και την δύναμιν των παρατηρήσεων αυτών του λαού αντελήφθη αμέσως ο εύστροφος βουλευτής Μόρφου ώστε να διακόψη αμέσως και αποτόμως την επίκρισιν του εναντίον του Αγίου Κιτίου, ο οποίος είχε συναρπάσει την λαϊκήν ψυχήν με το να επαναλάβη την τεραστίαν προσωπικήν ευθύνην της ηγεσίας του πολιτικού Αγώνος με την πολιτικήν της "παθητικής αντιστάσεως". Και διά να προσαρμοσθή με την λαϊκήν απαίτησιν, άρχισε να ομιλά διά την ενιαίαν ενέργειαν και έπειτα με πολλήν ζέσιν και ορμητικήν φρασεολογίαν διά την Ένωσιν, τον υψηλόν σκοπόν του Κυπριακού Ελληνικού λαού καθώς και διά την αυταρχικήν πολιτικήν του Κυβερνήτου Ρόναλδ Στορς, την οποίαν εκαυτηρίασε

δριμύτατα.

Συνεχίζων ο ομιλητής είπεν: Φαντάζονται οι φίλοι μας οι Αγγλοι ότι εις την Κύπρον ο λαός βλέπει προς τα κάτω, ότι σκέφτεται μόνον πως να καλοπερνά, πράγμα που ούτε αυτό δεν συμβαίνει δυστυχώς, διότι μας εκμεταλλεύονται οικονομικώς, ενώ η Κύπρος αποβλέπει πάντα προς την Ένωσιν και μόνον την Ένωσιν. Μας υβρίζουν και μας εξουθενώνουν, αλλά ως μάθουν και τους το τονίζω αυτό, ότι έχομεν συνείδησιν των δικαιωμάτων μας και ξεύρομεν πως να τα υπερασπίζωμεν. Πληροφορούμεν δε τον κ. Στωρς, ότι "έχουν γνώσιν οι φύλακες και καλά κάνει να αλλάξη πολιτικήν, διαφορετικά θα συναντήση αντίστασιν του λαού εις τα σχέδια του, όσην δεν φαντάζεται. Οι βουλευταί σας να είσθε βέβαιοι, ότι θα κάμουν το καθήκον των και αύριον όλοι ενωμένοι θα συναντήσωμεν τον Κυβερνήτην διά να του τα "ψάλλωμεν" και να του δώσωμεν το ψήφισμας. Έχετε, Κύριοι, έμπιστοσύνην εις τους αρχηγούς σας. Αγαπούμεν τον λαόν και είμεθα έτοιμοι να θυσιασθώμεν διά τα συμφέροντα του".

(Μεταγλώττιση)

"Ο κ. Χατζηπαύλου επιλήφθηκε της ευκαιρίας για να επικρίνει την πολιτική του Αγίου Κιτίου για το απροσδόκητο διάγγελμά του της Κυριακής, το οποίο ως σημειωθεί, δεν είχε δει την ημέρα της κυκλοφορίας του, γιατί έλειπε στο κυνήγι, προφανώς γιατί δεν πρόβλεπε καμμιά σοβαρή εξέλιξη της κατάστασης μετά τη σύσκεψη του Σαββάτου στην Αρχιεπισκοπή μεταξύ των βουλευτών. Και άρχισε με επίθεση και να επικρίνει με πολλήν πράγματι αυστηρότητα τον Μητροπολίτη.

"Ένας αρχολίπαρος, ένας αρχομανής και δοξομανής Δεσπότης αποσπάστηκε από το σώμα των βουλευτών, για να κάμει δική του πολιτική και να εκδώσει μάλιστα και μια προκήρυξη που απλώς δείχνει τον άνθρωπο..."

Πριν όμως ο ομιλητής προχωρήσει περισσότερο στη διμύτατη επίκριση του εναντίον του Αγίου Κιτίου πολλοί από το πλήθος φώναζαν δυνατά: "Όχι κομματικά. Τώρα πρέπει να είμαστε όλοι ενωμένοι αδελφικά στον αγώνα μας".

Την έννοια, τη βαριά σημασία και τη δύναμη των παρατηρήσεων αυτών του λαού αντιλήφθηκε αμέσως ο εύστροφος βουλευτής Μόρφου, ώστε να διακόψει αμέσως και απότομα την επίκριση του εναντίον του Αγίου Κιτίου, ο οποίος είχε συναρπάσει τη λαϊκή ψυχή με το να αναλάβει την τεράστια προσωπική ευθύνη της ηγεσίας του πολιτικού αγώνα με την πολιτική της "Παθητικής Αντίστασης"

Και για να προσαρμοσθεί με τη λαϊκή απαίτηση, άρχισε να μιλά για την ενιαία ενέργεια και έπειτα με πολλή ζέση και ορμητική φρασεολογία για την Ένωση, τον υψηλό σκοπό του κυπριακού ελληνικού λαού καθώς και για την αυταρχική πολιτική του Κυβερνήτη Ρόναλδ Στορς, την οποία καυτηρίασε δριμύτατα.

Συνεχίζοντας ο ομιλητής είπε: "Φαντάζονται οι φίλοι μας οι Αγγλοι, ότι στην Κύπρο ο λαός βλέπει προς τα κάτω, ότι σκέφτεται μόνο πως να καλοπερνά, πράγμα που ούτε αυτό δεν συμβαίνει δυστυχώς, διότι μας εκμεταλλεύονται οικονομικώς, ενώ η Κύπρος αποβλέπει πάντα προς την Ένωση και μόνο την Ένωση. Μας βρίζουν και μας εξουθενώνουν, αλλά ας μάθουν και τους το τονίζω αυτό, ότι έχουμε συνείδηση των δικαιωμάτων μας και γνωρίζουμε πως να τα υπερασπίζουμε. Πληροφορούμε δε τον κ. Στορς, ότι "έχουν γνώσιν οι φύλακες" και καλά κάνει να αλλάξει πολιτική, διαφορετικά θα συναντήσει αντίσταση του λαού στα σχέδια του, όσην δεν φαντάζεται. Οι βουλευτές σας να είσθε βέβαιοι, ότι θα κάμουν το καθήκον τους και αύριο όλοι ενωμένοι θα συναντήσουμε τον Κυβερνήτη για να του τα "ψάλλομεν" και να του δώσουμε το ψήφισμα μας. Έχετε, Κύριοι, εμπιστοσύνη στους αρχηγούς σας. Αγαπούμε το λαό και είμαστε έτοιμοι να θυσιασθούμε για τα συμφέροντα του..."

Τον Χατζηπαύλου διαδέχθηκε ο επίσης παραιτηθείς βουλευτής Θεοφάνης Θεοδότου, ο οποίος ανεβαίνοντας στο βήμα, που δεν ήταν τίποτε άλλο, παρά ένα απλό τραπεζάκι της Λέσχης, άρχισε τις επικρίσεις και επιθέσεις εναντίον του Στορρς τονίζοντας ότι "ο επικατάρατος Στορρς μας επήρε φαίνεται για Αραπάδες που γοήτευε με τις κολακείες του όταν ήταν Αρχιγραμματέας στην Παλαιστίνη και προσπαθεί με την πολιτική του να μας παρασύρει ώστε να ανεχθούμε το τυραννικό καθεστώς, κάτω από το οποίο στενάζει η Κύπρος"

Πρόσθεσε:

"Έχουμε τα βλέμματα μας στραμμένα πάντοτε προς τον Ιερό βράχο της Ακροπόλεως και θέλουμε πάση θυσία να δούμε την Κυανόλευκον να κυματίζει εις το Κυβερνείον.

Αύριον, κύριοι, φεύγει διά την Αγγλίαν ο ..." θεοκατάρατος" Στορρς και πρέπει να τον επισκεφθώμεν οι βουλευταί όλοι εν σώματι διά να του επιδώσωμεν ψήφισμα διά την ένωσιν και θα ζητήσωμεν να το μεταφέρει προς τους παρά τον Τάμεσιν Λόρδους διά να μας αποδώσουν την ελευθερίαν μας, καθώς έχουν ιερών και απαράβατον καθήκον.

Αύριον λοιπόν φεύγει ο επικατάρατος Στορρς και πρέπει, να τον προπέμψωμεν όλοι με γιουχαΐσμούς".

Ο Θεοδότου αναφέρθηκε επίσης στην ανάγκη ενός Κυπρίου Παλαιών Πατρών Γερμανού που θα τον μιμείτο και θα κήρυσσε την επανάσταση.

Στην "εξέδρα" βρισκόταν και ο βουλευτής Σταυρινάκης που πήρε τη θέση του Θεοδότου και ασυγκράτητος είπε κατά τον Κ.Α. Κωνσταντινίδη:

"Η πολιτική των λόγων τερματίζεται πλέον οριστικώς και καλούμεθα οι Κύπριοι Έλληνες εις εργασίαν με θετικότητα, εις πολιτικόν αγώνα πραγματικόν με αυστηράν συνείδησιν του σκοπού και των μέσων, με τα οποία αυτός θα επιτευχθή, ένα αγώνα πολιτικόν αδιάκοπον διά την πραγματοποίησιν του

υψηλού ιδανικού, το οποίο κυριαρχεί απόλυτα εις την ελληνικήν κυπριακήν ψυχήν. Σκεφθήτε, ότι έχομεν να κάμωμεν με έναν κυβερνήτην, ο οποίος και τονίζω, αυτό, προχωρεί επί καθωρισμένου ιμπεριαλιστικού προγράμματος, χωρίς να λαμβάνη, καθώς απεδείχθη, καθόλου την γνώμην της λαϊκής αντιπροσωπείας και δεν διστάζει να προκαλή βασιλικά διατάγματα, όταν αντιμετωπίζη την αρνητικήν εις τα σχέδια του Νομοθετικού Συμβουλίου. Η Κυβέρνησις το λέγω καθαρά, εμπαίζει τον λαόν, εξαθλιώνει με την πολιτικήν της την γενικήν κατάστασιν του και τον ωθεί εις οικονομικόν βάραθρον, από το οποίον να μην είναι δυνατόν να εξέλθη. Και το χειρότερον, επιβουλεύεται την εθνικήν υπόστασιν μας και εννοεί να "σπάση" την θέλησιν μας... Ο Στορρς είναι φανερόν ότι αποβλέπει και εργάζεται με όλα τα μέσα διά να αποτρέψη την προσοχήν του λαού από το Εθνικόν του ζήτημα και να την στρέψη προς την περιβόητον...υλικήν ευημερίαν, διά την οποίαν τόσον θόρυβον κάμνει. Αλλά, ας μην απατατάται. Ο Κυπριακός λαός είναι αρκετά ευφυής και έχει τόσον ανεπτυγμένην την εθνικήν και πολιτικήν συνείδησιν του, ώστε να μη παραπλανηθή από τα σχέδια ενός Στορρς. Ο λαός θα συνεχίση τον ιστορικόν του δρόμον διά να φθάση ασφαλώς εις το τέρμα του, την Εθνικήν του αποκατάστασιν...".

Τη συγκέντρωσιν παρακολουθούσαν και άνθρωποι του Κυβερνήτη Στορρς που τον ενημέρωσαν για ό,τι λέχθηκε, Ο ίδιος συνόψισε τα όσα λέχθησαν σε έκθεση του προς το υπουργείο Αποικιών για το ρόλο των βουλευτών:

"Το κλειδί των ομιλιών υπήρξε ότι όλες οι διαφορές γνώμης και κόμματος έπρεπε να παραμερισθούν. Τα μέλη (οι βουλευτές) είχαν χάσει έδαφος, το οποίο έπρεπε να επανακτηθεί και φάνηκαν αντάξια της περίστασης. Ο Χατζηπαύλου έκρουσε παράφωνη χορδή επίκρισης κατά του Επισκόπου και αποδοκιμάσθηκε. Αυτός και ο Θεοδότου έκαμαν μνεία

της επικείμενης αναχώρησης μου για την Αγγλία την επομένη".

Σύμφωνα με την εφημερίδα του Γ. Χατζηπαύλου "Λαϊκή Δύναμις" (30.10.31), ο λαός άρχισε να επαινεί τους βουλευτές και ζητωκραύγαζε υπέρ της ένωσης και της ελευθερίας:

"Τα πλήθη διά βοής και εν μιά φωνή εκάλυπτον τους λόγους του κ. Χατζηπαύλου με επευφημίας και ζωηράς ζητωκραυγάς: Ζήτω η ένωσις, είμεθα έτοιμοι διά τον μέγαν αγώνα, θάνατος ή ελευθερία. Μπράβο σεις ους βουλευτάς μας".

Εξ'άλλου σύμφωνα με την "Ελευθερία" (24.10.1931) οι τρεις βουλευτές στις ομιλίες τους ανήγγειλαν προς τα πλήθη και την απόφαση τους για παραίτηση από το Νομοθετικό:

"...τα δε πλήθη ολονέν συμπυκνούμενα κατέκλυσαν το κατάστημα της Λέσχης, έλαβον δε μετά μικρόν και αλληλοδιαδόχως τον λόγον οι κ.κ. Θεοδότου, Σταυρινάκης και Χατζηπαύλου αναγγείλαντες προς τα πλήθη την από του νομοθετικού αξιώματος παραίτησιν των εν μέσω γενικών επευφημιών".

Οι στιγμές ήταν συγκλονιστικές. Ο κόσμος ήθελε δράση και περίμενε από τους πολιτικούς να του δώσουν κατεύθυνση. Το ηφαίστειο κώχλαζε.

Ξαφνικά ένας από τους ιερωμένους που βρισκόταν κοντά στην "εξέδρα" των επισήμων, ο Οικονόμος της Φανερωμένης Διονύσιος Κυκκώτης έχοντας υπόψη και την έκκληση του Θεοδότου για ένα νέο Παλαιών Πατρών Γερμανό, ύψωσε το ράσο του λέγοντας ότι ας γινόταν εκείνο σημαία της αντιστάσεως.

Ομως στη συνέχεια ένας θερμόαιμος του έφερε μια ελληνική σημαία και σε μια ενέργεια που θύμιζε την κήρυξη της επανάστασης από τον Παλαιών Πατρών Γερμανό στη Μονή της Αγίας Λαύρας το 1821, την ύψωσε στον αέρα καλώντας τους συγκεντρωθέντες να ορκισθούν ότι θα έμεναν πιστοί στον αγώνα για την

ένωση.

Με φωνή που έπαλλε από συγκίνηση ο Διονύσιος Κυκκώτης είπε στα πλήθη, σύμφωνα με τον ΚΑΚ:

"Ούτε στρατοί, ούτε στόλοι, ούτε τάνκς, ούτε τίποτε άλλο δεν θα μας κάμουν να αναστείλωμε τον αγώνα μας, τον πολιτικόν αγώνα μας. Εν ονόματι της Αγίας Τριάδος, εν ονόματι της πατρίδος και του δικαίου λοιπόν κηρύττω την ένωσιν και σας καλώ να υψώσετε όλοι τα χέρια και να δώσετε όρκον ιερόν, ότι θα μείνετε πιστοί και ακλόνητοι εις τον αγώνα".

Το πλήθος υπακούοντας στην έκκληση του Κυκκώτη ύψωσε τα χέρια σε ένδειξη ότι ορκιζόταν.

Είναι χαρακτηριστική η μαρτυρία του ΚΑΚ που ήταν παρών για τον τρόπο που κινήθηκε ο Κυκκώτης και τα λόγια που χρησιμοποίησε:

"Όταν εσπούδαζα εις το Πανεπιστήμιον, έμαθα δύο πράγματα: Να υπηρετώ την Θρησκείαν και την Πατρίδα. Εως τώρα εδίδασκα την πρώτην και υπηρετούσα την Εκκλησίαν. Τώρα μου δίδεται η ωραία ευκαιρία να υπηρετήσω την Πατρίδα και να εργασθώ διά την ελευθερίαν της πατρίδος μας. Δεν έχω τίποτε άλλο να προσφέρω εκτός από το ράσον μου αυτό- και εσήκωσε ψηλά το ράσον του - το οποίον ας γίνη σημαία της αναστάσεως της Κύπρου μας".

Την στιγμήν εκείνην ο κ. Κυπριανίδης, Γραμματεύς του Παγκυπρίου Συνδέσμου Εθελοντών επροχώρησεν εις μίαν γωνίαν της Λέσχης, όπου ήτο η μεγάλη σημαία της δεμένη επάνω σε κοντόν, διά να την πάρη και να την δώση εις τον Διονύσιον, αλλά αυτός ώρμησεν εις τον ενθουσιασμόν του, ο ίδιος και την επήρεν εις τα χέρια του και την ύψωσεν ενώ έλεγε με φωνήν που τη έπαλλεν η βαθύτερη συγκίνησις: "Ούτε στρατοί, ούτε στόλοι, ούτε τανκς, ούτε τίποτε άλλο δεν θα μας κάμουν να αναστείλωμε τον αγώνα μας, τον πολιτικόν αγώνα μας. Εν ονόματι της Αγίας Τριάδος, εν ονόματι της πατρίδος και του δικαίου λοιπόν κηρύττω την ένωσιν και σας καλώ να υψώσετε όλοι τα χέρια και να δώσετε όρκον ιερόν, ότι θα μείνετε πιστοί και ακλόνητοι εις τον αγώνα".

Και τότε το πλήθος ύψωσε τα χέρια εις ένδειξιν ότι δίδει τον όρκον τον οποίον του εζήτησεν ο Διονύσιος.

Η ύψωσις της ελληνικής σημαίας και τα λόγια με τα οποία συνώδευσε την μεγάλην χειρονομίαν του ο Διονύσιος απήχησαν βαθειά μέσα εις την ψυχήν του λαού, που με την ψυχολογικήν κατάστασιν εις την οποίαν ευρίσκετο ήταν υπερευαίσθητος δέκτης. Η παθητική ομιλία του στωμύλου ανωτέρου κληρικού, η έκφρασις του προσώπου του, εις το οποίον αντανακλάτο η συγκλονιστική συγκίνησις του, η αγαλαματώδης στάσις του με την ελληνικήν σημαίαν, την οποίαν είχεν εναγκαλισθή με τρυφερότητα έκαμαν όλους όσοι τον έβλεπαν και τον άκουαν, να τρέμουν κυριολεκτικώς από την συγκίνησιν και να κλαίουν. Η μεγάλη αίθουσα της λέσχης έδιδε την εντύπωσιν ότι είχε μεταβληθή εκείνην την ώραν εις ένα Ναόν της Πατρίδος με ιεροφάντην τον Διοσύνσιον.

Εις την φλογισμένην φαντασίαν των πιο ζωηρών ότι εγίνετο εφάινετο σαν μια αναπαράστασις της υψώσεως της Ελληνικής σημαίας από τον παλαιών Πατρών Γερμανόν εις την Μονήν της Αγίας Λαύρας, όσον εντελώς διαφορετική και αν ήτο η περίστασις. Κανείς εκείνην την δραματικήν στιγμήν δεν είχε τη ψυχραιμίαν να σκεφθή τες συνέπειες που θα είχε το τόλμημα του Διονυσίου από συναρπαγήν εκ του Πόθου, που εγέμιζε και γεμίζει την Κυπριακήν ψυχήν. Καμμιά πολιτική επιφύλαξις δεν εύρισκε θέσιν μέσα στην γεμάτην από ατμούς ενθουσιασμού ατμοσφαίραν. Όλοι και οι ποιο ψυχροί από χαρακτήρος και συγκρατημένοι έκλαιαν. Χιλιάδες μάτια επρόσφεραν την δακρυσμένην των σπονδήν εις τον άόρατον βωμόν της πατρίδος που τον έβλεπαν με τα μάτια της ψυχής των να προβάλλη μπροστά τους με όλην την επιβλητικότητα του".

Κοντά στο Διονύσιο Κυκκώτη έσπευσε ο βουλευτής Αμμοχώστου Μιλτιάδης Σιακαλλής που περιτύλιξε στο λαιμό του την Ελληνική σημαία και απευθυνόμενος προς τα πλήθη είπε:

"Εγώ δεν έχω τίποτε να προσφέρω όπως ο Διονύσιος το ράσο του που ύψωσε σαν σημαία, μαζί με

την κυανόλευκη και το έκαμε και αυτό λάβαρο του αγώνα για την θρησκεία και την πατρίδα. Εγώ δεν έχω τίποτε άλλο να κάμω παρά να χαιρετίσω επισήμως την Ελληνική Σημαία".

Στη συνέχεια ο Σιακαλλής πήρε τη σημαία, την τύλιξε στο λαιμό του και είπε:

"Βρόγχος να γίνη εις τον λαιμόν μου και να με πνίξη αν την αποξενωθώ ποτέ μου εις τον αγώνα της Κύπρου:

Στη συνέχεια ο Σιακαλλής έδωσε τη σημαία στον Κυκώτη και αποχώρησε ενώ ο λαός παραληρούσε και ήθελε δράση και διαμαρτυρία αμέσως προς τον Κυβερνήτη Στορρς.